

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Жорова І.Я.
(Херсон, Україна)

Національна система освіти на початку третього тисячоліття характеризується зміною освітньої парадигми, оновленням змісту та технологій навчання. Нова школа ХХІ століття має давати освіту для життя, розвивати індивідуальні здібності дітей. Концепція Нової української школи основними компонентами формули оновлення визначає: новий зміст та структуру освіти; педагогіку партнерства; умотивованого учителя; орієнтацію на учня; виховання на цінностях; автономію школи і якість освіти; справедливе фінансування і рівний доступ; сучасне освітнє середовище [2]. У зазначеній формулі провідна роль належить професійній компетентності педагога, а найвагомим чинником успішного здійснення освітніх реформ визначено професійний розвиток учителя як суб'єкта освітнього процесу, який безпосередньо реалізує освітні новації та забезпечує якість освіти.

У контексті сучасних реформ освітньої галузі першорядного значення набуває професійний розвиток учителів природничих дисциплін, оскільки освітня галузь «Природознавство» сприяє формуванню в учнів цілісної природничої картини світу, розвитку міжпредметних компетентностей, наукового мислення.

Типова навчальна програма для підготовки вчителів Нової української школи визначає профілі базових компетентностей педагогічних працівників, що містять основні індивідуально-особистісні та професійно-діяльнісні якості, необхідні для успішного виконання стратегічної мети та завдань реформування освіти: професійно-педагогічну компетентність, соціально-громадянську компетентність, загальнокультурну компетентність, мовно-комунікативну компетентність, психологічно-фасилітативну компетентність, підприємницьку компетентність, інформаційно-цифрову компетентність [3].

Інноваційний характер післядипломного освітнього простору детермінований зростанням інформаційних потоків, впровадженням нових педагогічних технологій, необхідністю задоволення потреб особистого і професійного розвитку педагогів, які подекуди не повною мірою готові до впровадження нововведень у шкільну практику, що зумовлює певні утруднення в професійній діяльності, серед яких:

- організація проектно-дослідницької діяльності учнів;
- розробка й реалізація методичних моделей, технологій і прийомів;
- аналіз результатів освітнього процесу та їх подальше використання в педагогічній діяльності;
- вивчення, узагальнення і творче використання передового педагогічного досвіду.

Найважчий кризовий стан в системі післядипломної педагогічної освіти потребує не модернізації, а докорінного оновлення форм роботи з педагогами. Враховуючи інтеграцію країни у європейський простір, розвиток післядипломної педагогічної освіти як відкритої системи, доцільно звернутися до зарубіжного досвіду щодо запровадження європейської кредитно-трансферної системи. Насамперед, її імплементація в національну систему післядипломної педагогічної освіти стосується використання модульних технологій, системи залікових одиниць, а також надання педагогам можливості вільного вибору змісту освіти.

Важливим чинником, що зумовлює продуктивний різноаспектний професійний розвиток педагогів, є розбудова інформаційно-освітнього середовища: створення комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища шляхом формування інтегрованих загальнонаціональних та світових електронних ресурсів, упровадження новітніх відкритих навчальних систем, забезпечення рівного доступу до якісних навчальних і науково-методичних матеріалів для освітян.

На сучасному етапі реформування національної освітньої галузі основними напрямками розвитку системи післядипломної освіти вчителів природничих дисциплін є:

- розроблення програм неперервного професійного розвитку вчителів природничих дисциплін, що мають базуватися на засадах варіативності, наступності;
- забезпечення випереджувального характеру професійного розвитку вчителів природничих дисциплін на основі світових здобутків психолого-педагогічних досліджень і природничої науки;
- формування змісту післядипломної освіти вчителів природничих дисциплін на основі державних пріоритетів розвитку шкільної природничої освіти, суспільного замовлення й індивідуальних освітніх потреб педагогів;
- імплементація в національну систему післядипломної педагогічної освіти кращого світового досвіду науково-методичного супроводу професійного розвитку вчителів природничих дисциплін;
- розбудова інформаційно-освітнього середовища в контексті створення репозитарію науково-методичної та фахової літератури для вчителів природничих дисциплін, створення електронних освітніх ресурсів тощо [1].

Список використаних джерел:

1. Жорова І.Я. Розвиток професіоналізму вчителів природничих дисциплін у системі післядипломної освіти України (1940-і рр. ХХ – початок ХХІ ст.): автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2015. 36 с.
2. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 05.04.2020)
3. Типова освітня програма організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти: затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 №36. URL: https://www.auc.org.ua/sites/default/files/sectors/u-137/nakaz-mon_15012018_36.pdf (дата звернення: 03.04.2020).

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ БІОЛОГІЧНИХ ПОНЯТЬ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Зайцева І.О., Щербак Я.С.
(Дніпро, Україна)

Біологічні поняття, що розкривають внутрішню сутність предметів і явищ, поступово розвиваються з біологічних уявлень, наповнюючись змістом по мірі навчання учнів, формують предметно-системні знання, а згодом – системні знання. По суті, біологія як навчальний предмет є системою понять, що розвиваються в логічній послідовності й взаємозв'язку, і формують одну із складових узагальненої наукової картини світосприйняття [1, 2]. Возведенню теоретичних понять до рангу світоглядних узагальнень сприяє використання у навчанні проблемного підходу, пошукових та дослідницьких завдань.

До методичних умов, які підвищують ефективність формування в учнів біологічних понять, належать такі, як реалізація міжпредметних зв'язків, проведення експерименту, виконання пізнавальних завдань, застосування активних методів навчання, а також засвоєння біологічної термінології та теоретичних узагальнень [3, 4]. Зокрема, при введенні нових біологічних термінів доцільно розкриття понять під час викладання матеріалу, коли вчитель ставить перед учнями навчальну проблему, яку учні вирішують у процесі демонстрування об'єктів природи або зображень, демонстраційного досліду, лабораторних робіт, практичних занять та під час термінологічної роботи.